

KULTURPOLITISKT PROGRAM FÖR SUNDBYBERGS STAD

FASTSTÄLLT AV KOMMUNFULLMÄKTIGE DEN 25 MAJ 2020

Titel: KULTURPOLITISKT PROGRAM FÖR SUNDBYBERGS STAD

Omslagsbild: Lars Lisasson

Grafisk form: ETC Kommunikation AB

Tryckeri: Modin

© Sundbybergs stad

Östra Madenvägen 4 · 172 92 Sundbyberg

08-706 80 00 · info@sundbyberg.se · www.sundbyberg.se

Dokumenttyp	Program
Diarienummer	KS-0889/2019
Fastställd av	Kommunfullmäktige
Tidpunkt för fastställande	Den 25 maj 2020, § 197
Status	Gällande
Laga kraft	
Giltighetstid	Tillsvidare
Aktualitetsprövning	Minst en gång per mandatperiod
Dokumentägare	Kultur- och fritidsnämnden
Dokumentansvarig	Förvaltningschef

Inledning

Kultur så som musik, dans, teater, litteratur och konst förenar oss och ger oss möjlighet att spegla våra erfarenheter som människor. Kultur låter oss på ett djupare plan förstå vår omvärld och oss själva. Kultur når vårt innersta och väcker känslor, minnen, idéer och vår kreativitet. Kulturen bygger broar mellan människor och grupper och kan vara livsuppehållande, meningsskapande och helt avgörande för människan.

Kulturen är viktig för bildningsidealet och demokratins utveckling. Den bygger på yttrandefrihet och är en stor del i människors identitetsskapande. Att kunna ta del av och skapa kultur bidrar till en känsla av tillhörighet, engagemang och delaktighet i samhället.

Studier visar att kultur bidrar till ökat välmående, social utveckling, ökad förmåga till lärande samt kan förbättra den fysiska och mentala hälsan. För att detta ska kunna ske måste kulturen göras tillgänglig för alla, oavsett förutsättningar.

För att stötta Sundbybergs kulturliv har Sundbyberg stads kommunfullmäktige gett kultur- och fritidsnämnden i uppdrag att ta fram ett kulturpolitiskt program för staden. Detta program ska vara vägledande för kulturpolitiken i hela Sundbyberg och bidra till att staden följer de nationella målen och Stockholmregionens strategi för kulturpolitik.

Syftet med ett kulturpolitiskt program i Sundbyberg är att:

- Ge en riktning för det övergripande och långsiktiga arbetet med kulturfrågor i staden.
- Bidra till att staden uppnår de regionala- och nationella målen för kulturpolitiken.
- Skapa förutsättningar för att verka som kulturutövare i staden.
- Skapa förutsättningar för att bedriva kulturverksamhet i staden.
- Skapa förutsättningar för ett brett och levande kulturliv i staden.

Innehåll

FÖRKLARING AV BEGREPP	5
SUNDBYBERG IDAG	6
Kultur i Sundbyberg	6
SYFTE OCH UTGÅNGSPUNKTER	7
Syfte	7
Utgångspunkter	7
Vision och styrande dokument	9
TILLVÄGAGÅNGSÄTT	9
MÅL OCH STRATEGIER	10
Mål	10
Strategier	11
UPPFÖLJNING	12

FÖRKLARING AV BEGREPP

Kultur – Det finns flera sätt att förstå och använda begreppet kultur. Kultur kan ses utifrån det vida antropologiska synsättet som innefattar gemensamma normer, strukturer och livsmönster. Det finns även ett mer avgränsat konstnärligt synsätt av begreppet kultur. Det innefattar skapande verksamhet så som musik, dans, teater, litteratur, film, foto, kulturarv med mera. I det kulturpolitiska programmet används det konstnärliga synsättet.

Kulturutbud – den kultur i staden som finns tillgänglig för stadens invånare och besökare.

Kulturutövande – det kulturella och konstnärliga skapandet samt utövandet av stadens invånare och dess besökare. Detta innefattar utövande oavsett nivå.

Kulturaktörer – kulturutövare och andra aktörer som verkar inom kulturens område så som föreningar, stiftelser och företag.

Kulturpolitik – nationella, regionala och kommunala politiska insatser, mål och strategier som påverkar kulturens förutsättningar.

Det offentliga rummet - platser som är öppna för allmänheten så som torg, parker, bibliotek och gaturum.

Kulturarv – materiella och immateriella uttryck, exempelvis byggnader, platser, minnen och traditioner. Spår från människor som levt här före oss. Ett kulturarv har inga tidsgränser utan skapas av människor genom historia, nutid och framtid.

Digitalisering – en process som har som syfte att, med hjälp av digital teknik, utveckla till exempel verksamheter på innovativa sätt.

SUNDBYBERG IDAG

Sundbyberg är Sveriges till ytan minsta, mest tätbefolkade och snabbast växande kommun. Idag bor det cirka 52 000 personer i Sundbyberg och enligt den senaste befolkningsprognosen beräknas cirka 68 000 personer bo i staden år 2030.¹

Sundbyberg är ett föränderligt och kulturellt heterogent samhälle där expansionen och den utveckling som följer i dess spår medför både utmaningar och möjligheter. Platser för kultur är viktiga i denna process och behöver utvecklas i takt med att staden växer.

Staden är medveten om att det bland de boende i Sundbyberg finns skillnader i livsvillkor och förutsättningar för ett gott liv. Socioekonomiska faktorer samt faktorer så som funktionsvariation, ålder, etnicitet, religion, kön, sexuell läggning och könsidentitet/könsuttryck påverkar detta. För att skapa lika förutsättningar så att alla kan ta del av kulturen bör därför staden göra särskilda satsningar gentemot vissa grupper i samhället.

Kulturen har en viktig roll i att utjämna dessa skillnader och kan därmed utgöra den fjärde dimensionen av ett hållbart samhälle för alla sundbybergare.²

Kultur i Sundbyberg

I Sundbyberg finns ett aktivt kulturliv med teater, konsthall, museum, gallerier, kulturskola, bibliotek, öppen skapande verksamhet och mycket annat. Föreningsliv, offentliga verksamheter och andra aktörer så som stiftelser, studieförbund och företag förser tillsammans Sundbyberg med detta. Tillsammans bidrar det till stadens kulturliv samt till en meningsfull tillvaro för boende och besökare.

Därutöver ger Sundbybergs geografiska läge stora möjligheter för sundbybergarna att ta del av regionens kulturutbud och till att göra staden till ett kulturellt nav.

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för en större del av stadens kulturverksamhet. Dit hör bibliotek, kulturskolan, kultur för barn och vuxna, stadens konstsamling samt lokaler och ekonomiskt stöd för föreningar och andra aktörer. I centrala Sundbyberg finns stadens föreningshus Allaktivitetshuset där många av stadens kulturföreningar har sin verksamhet. Även inom grundskole- och gymnasienämnden, förskolenämnden och äldrenämnden finns kulturverksamhet, så som arbete med estetiska lärprocesser,³ kulturgarantin för barn och unga samt kultur i vården. Kärnan i den kulturverksamhet som staden bedriver är att skapa platser för mänskliga möten.

Sundbybergs stadsarkiv är en arkivmyndighet och en del av det nationella kulturarvet. Stadsarkivet har en viktig roll då det förvaltar och tillgängliggör stadens lokala kulturarv.

I Sundbyberg finns stadsdelar från olika tidsepoker med betydande kulturhistoriska värden. I staden finns kulturarv och kulturmiljöer såsom Marabouparken med tillhörande industriarv och skulpturer, Ahlby Säteri och Rissne gård från 1600-talet samt fornlämningar såsom runstenar.

¹ Sundbybergs stads befolkningsprognos 2019:1

² Kultur som en fjärde dimension av hållbarhet, Institutet för hållbar stadsutveckling. www.isumalmo.se

³ Skolans läroplaner (Lgr 11, Lsär 11, Gy11)

SYFTE OCH UTGÅNGSPUNKTER

Syfte

Det kulturpolitiska programmet syftar till att ge en riktning för det övergripande och långsiktiga arbetet med kulturfrågor i Sundbyberg samt bidra till att uppnå de regionala- och nationella målen för kulturpolitiken.

Sundbybergs kulturpolitiska program ska skapa förutsättningar för ett brett och levande kulturliv genom att på bästa sätt stötta kulturutövare, kulturföreningar, kulturaktörer, stadens kulturverksamheter, besökare och deltagare.

Utgångspunkter

Sundbybergs kulturpolitiska program utgår ifrån nationella och regionala kulturpolitiska mål.

Nationella mål

De nationella kulturpolitiska målen beslutades av riksdagen i december 2009. Målen styr den statliga kulturpolitiken och är vägledande för kulturpolitiken i kommuner och landsting. I propositionen som låg till grund för beslutet anges att:

”Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.”

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.⁴

Regional strategi

Syftet med Kulturstrategin för Stockholmsregionen är att förtydliga arbetet med kulturfrågor i regionen.⁵ I strategin finns långsiktiga mål formulerade som svarar mot Regional Utvecklingsplanering i Stockholmsregionen (RUF5 2050). Utifrån målen har fyra insatsområden tagits fram som anses särskilt angelägna om kulturen långsiktigt ska bidra till målen i RUF5 2050.

⁴ För vidare läsning se proposition ”Tid för kultur 2009”.

⁵ Kulturstrategin för Stockholmsregionen beslutades i juni 2018

Insatsområden Kulturstrategin för Stockholmsregionen:

- Öka tillgängligheten till och deltagandet i kulturlivet
- Stärka möjligheterna till konstnärlig utveckling
- Omfatta digitaliseringens möjligheter och utmaningar
- Använda kultur och kulturmiljöer som resurs i samhällsplaneringen

Vision och styrande dokument

Sundbybergs stads kulturpolitiska program har sin utgångspunkt i stadens översiktsplan för 2030 och stadens vision ”Sundbyberg växer med dig” med tillhörande kärnvärden.

Stadens bibliotek lyder under bibliotekslagen och har en biblioteksplan med mål och syften kopplad till stadens vision. I gällande läroplan för förskola och skola beskrivs lärandemål inom kulturområdet. Sundbybergs stadsarkiv är en del av det nationella kulturarvet och regleras av stadens arkivreglemente. I nämndernas reglementen regleras respektive nämnds ansvar kopplat till kulturpolitik.

Utöver dessa styrande dokument är barnkonventionen⁶ samt diskrimineringslagen (2008:567) viktiga utgångspunkter för det kulturpolitiska programmet och de åtgärder som genomförs. På detta sätt säkerställs barnrättsperspektivet och människors lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

TILLVÄGAGÅNGSÄTT

Sundbybergs stads kulturpolitiska program har tagits fram genom dialogmöten med stadens föreningsliv, kulturutövare, kulturaktörer, förvaltningar och bolag samt politiker. Remissrunda för yttrande inför beslut har även genomförts med dessa parter. På detta sätt har bred förankring och delaktighet säkerställts.

⁶ Från och med den 1 januari 2020 ska barnkonventionen inkorporeras i svensk lag.

MÅL OCH STRATEGIER

Målen i Sundbybergs stads kulturpolitiska program beskriver stadens vision och långsiktiga strävan för kulturpolitiken. Till dessa har strategier formulerats som konkretiserar vägen för att uppnå målen. Utifrån dessa strategier tas åtgärder och aktiviteter fram som leder till att uppfylla målen.

Mål och strategier är kopplade till stadens tre kärnvärden: *levande*, *nyttänkande* och *tillsammans*.

Levande fokuserar på kulturutbudet i Sundbyberg, *nyttänkande* handlar om att vara kulturutövande och i *tillsammans* lyfts kulturen i stadsbilden.

Mål

Levande - *Sundbybergs relevanta och modiga kulturutbud gör staden till ett kulturellt nav i regionen*

Kulturen i Sundbyberg är levande, variationsrik, av god kvalitet, inkluderande, präglad av mångfald, jämställdhet och med yttrandefriheten som grund. Alla, oavsett förutsättningar,⁷ tar del av kulturen i staden. Kulturen och kulturarvet gör Sundbyberg till ett kulturellt nav. Det är attraktivt att bo, vistas och arbeta i Sundbyberg och kultur är en drivkraft i stadens utveckling.

Nyttänkande - *i Sundbyberg finns goda förutsättningar för alla att vara kulturutövande*
Staden möjliggör kulturutövande för alla genom hela livet oavsett nivå vilket bidrar till människors identitetsskapande, glädje och gemenskap. I Sundbyberg är bredden en självklar förutsättning och grogrund för ett professionellt kulturutövande med både djup och spets. Lokala kulturutövare och kulturaktörer är en integrerad del av staden och dess kreativa näring. Digitalisering används som ett verktyg för att levandegöra och möjliggöra nyttänkande kultur.

Tillsammans – *kultur och kulturarv är en naturlig del i stadsbilden*

Sundbyberg är en urban stad i Stockholmsregionen där människor möts, växer och utvecklas kulturellt. Dagens stadsutveckling är framtidens kulturarv vilken spänner över historia och samtid. Lokala berättelser, platsers identitet och invånarnas delaktighet används som en tillgång i stadsplanering, vilket stärker och värnar kulturarvet samt den samtida kulturen.

⁷ Detta inkluderar samtliga sju diskrimineringsgrunder: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Strategier

För att uppnå programmets mål har följande strategier tagits fram:

Levande - kulturutbud

- Genom kulturgarantin får alla barn i förskola och grundskola ta del av relevanta och professionella kulturupplevelser minst en gång per år.
- Kulturen som arrangeras, produceras och köps in av staden ska anpassas för olika målgrupper. Den ska vara tillgänglig och inkluderande med en mångfald av människors röster och berättelser.⁸
- Staden arbetar för att utveckla samarbeten inom regionen där Sundbybergs potential tas tillvara och lyfts som ett modigt kulturellt nav som lockar boende och besökare.

Nytänkande - kulturaktörer

- Digitala verktyg används som en del av det kreativa skapandet inom ramen för förskola grundskola och kulturskolans verksamheter.
- Genom platsgaranti har barn och unga möjlighet att delta i kulturskoleverksamhet inom sex månader.
- Kulturutövande i och mellan alla generationer främjas.
- Staden har ett normkritiskt förhållningsätt⁹ som utgångspunkt vid planering av verksamhet och nya platser för kultur.
- För att stimulera kulturen i Sundbyberg stärker och utvecklar staden samarbeten och nätverk inom stadens organisation. Staden stöttar och använder lokala kulturutövare och kulturaktörer¹⁰ som resurs.

Tillsammans – kulturen i stadsbilden

- Genom samverkan i stadsutvecklingen säkerställs att platser för kultur och möjliga framtida kulturarv kommer in tidigt i stadsplaneringen.
- Befintliga och nya kulturella mötesplatser utvecklas och planeras i sitt regionala sammanhang tillsammans med stadens invånare och aktörer.
- En utredning genomförs med ambition att säkerhetsställa och tydliggöra hur staden långsiktigt bör arbeta med kulturmiljö och kulturarvsfrågor.
- En konstpolicy formuleras för att definiera Sundbybergs stads förhållningssätt till konst och hur staden säkerställer ett kvalitativt framtagande av offentlig konst.

⁸ Utgångspunkter är barnkonventionen samt diskrimineringslagen.

⁹ Normkritik är metoder och teorier som används för att arbeta mot diskriminering och exkludering (NE, 2019). Detta inkluderar samtliga sju diskrimineringsgrunder: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

¹⁰ Lokala kulturutövare och kulturaktörer bor och/eller verkar i Sundbyberg.

UPPFÖLJNING

Sundbybergs stads kommunfullmäktige har fastställt stadens kulturpolitiska program. Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för att de övergripande målen och strategierna kontinuerligt ses över och vid behov revideras av kommunfullmäktige.

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar även för att samordna och stötta nämnder och bolag i arbetet med att formulera åtgärder och aktiviteter som leder till att uppfylla målen. I detta ingår även att regelbundet se över åtgärder och aktiviteter.

Stadens nämnder och bolag ansvarar för sina respektive åtgärder och aktiviteter samt uppföljning vilket sker årligen i respektive nämnds mål- och budgetarbete.